

CDHO

ONTVANGEN 16 AUG. 2013

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Rijksuniversiteit Groningen
College van Bestuur
t.a.v. de heer prof.dr. S. Poppema
Postbus 72
9700 AB Groningen

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
IPC 2250

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum – **8 AUG. 2013**

Betreft Aanvraag macrodoelmatigheidstoets wo-bacheloropleiding Liberal Arts
and Sciences (LAS)

Onze referentie
537783

Uw brief van
6 juni 2013

Uw referentie

Bijlagen
1

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Geachte heer Poppema,

Met uw brief van 6 juni 2013, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) ontvangen op 7 juni 2013, hebt u uw voornemen voorgelegd om de wo-bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences als bekostigde opleiding in Groningen te verzorgen.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 29 juli 2013, kenmerk 2013/13, positief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de WHW en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2012, heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de wo-bacheloropleiding Liberal Arts and Sciences als bekostigde opleiding in Groningen te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 juncto artikel 7.3a van de WHW. Voorts is de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 14 oktober 2012 leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de criteria a, b en c van artikel 6 van de beleidsregel en past in het profiel van uw instelling. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het advies van de CDHO. In dit advies komt naar voren dat drie universiteiten kanttekeningen hebben geplaatst bij de thematische focus van deze Liberal Arts and Sciences opleiding. Ik acht het van belang dat de RUG via goede voorlichting duidelijk uitdraagt welke thematische accenten in de opleiding worden gelegd.

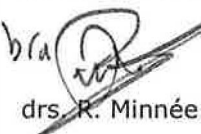
Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, derde lid van de WHW vervalt dit besluit indien de opleiding niet binnen 10 maanden na dagtekening van dit besluit is geregistreerd in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho). Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO ter zake van de onderhavige opleiding een positief besluit in het kader van de toets nieuwe opleiding heeft genomen. In verband met het vervallen van dit besluit na 10 maanden raad ik u aan zo spoedig mogelijk een aanvraag toets nieuwe opleiding aan de NVAO voor te leggen.

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de CDHO, de NVAO, de VSNU, de Inspectie van het Onderwijs en de Dienst uitvoering Onderwijs (Groningen).

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

drs. R. Minnée

Onze referentie
537783

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies Geachte mevrouw Bussemaker,

Op 7 juni 2013 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) om de wo bachelor Liberal Arts and Sciences (LAS) als bekostigde opleiding te verzorgen te Groningen. De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

datum
29 juli 2013

onderwerp
nieuwe opleiding
Rijksuniversiteit Groningen
wo bachelor
Liberal Arts and Sciences
Groningen

ons kenmerk
2013/013

bijlagen
beoordelingskader

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van de RUG om LAS als bekostigde opleiding te Groningen te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 14 oktober 2012, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u aan in de bijlage bij dit advies.

Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag betreft een Engelstalige opleiding LAS in de vorm van een residentieel University College. De opleiding is vormgegeven vanuit de drie onderzoekszwaartepunten in de profilering en de prestatieafspraken van de instelling, zijnde: Healthy Ageing, Energy en Sustainable Society. De studie van vraagstukken binnen Healthy Ageing, Energy and Sustainable Society wordt gevoed van uit disciplines uit de volle breedte van het wetenschappelijk spectrum aan de Rijksuniversiteit Groningen: van Science en Medical Sciences, tot Social Sciences en Humanities. Uiteindelijk kiezen studenten gedurende de opleiding voor een verdere specialisatie binnen een van de drie majors: Social Sciences, Science & Medical Sciences, of Humanities. De minor ruimte maakt het mogelijk om de kennisbasis verder te individualiseren. De instelling acht het vanwege de vele mogelijkheden essentieel dat de studenten worden begeleid in het maken van keuzes. Dit onder meer vanwege het gewenste uitstroomprofiel met het oog op de vervolgopleiding.

Aanvrager betoogt dat de opleiding past in het profiel van de instelling. Aanvrager doet een goed onderbouwd beroep op criteria a, b en c in artikel 6 van de Beleidsregel.

Naar mening van de commissie past de opleiding in het profiel van de instelling. De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a, b en c in artikel 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling art. 13 Beleidsregel

De RUG heeft in de prestatieafspraken aangegeven dat zij een internationale, in Noord-Nederland gewortelde, researchuniversiteit wil zijn. De RUG wil zichzelf regionaal, nationaal en internationaal verbinden in duurzame netwerken. De profilering van de RUG richt zich op maatschappelijke thema's waar de RUG belangrijke bijdragen aan kan leveren. Deze thema's sluiten uitstekend aan op zowel nationale (de topsectoren) als internationale (de Grand Challenges van de EU) programma's. In het kader van haar kerntaak op het terrein van de valorisatie heeft de RUG drie maatschappelijke thema's vastgesteld. Healthy ageing, Energy en Sustainable society. Deze thema's vormen tevens de drie interdisciplinaire onderzoekszwaartepunten van de RUG. Volgens de Reviewcommissie vertaalt de RUG haar zwaartepunten in het onderzoek, die aansluiten bij de topsectoren, ook in onderwijsinitiatieven zoals het University College.

De Review Commissie Hoger Onderwijs (RCHO) heeft deze zwaartepunten in haar advies van 24 september 2012 als zodanig onderkend. Uit de brief van de departementen van OCW en EZ aan de Tweede Kamer over de Voortgang prestatieafspraken hoger onderwijs, d.d. 4 december 2012 (kenmerk 464117), blijkt dat in positieve zin op dit advies is beschikt.

De commissie stelt vast dat de RCHO in de prestatieafspraken heeft opgenomen dat de RUG het voornemen heeft de opleiding LAS als bacheloropleiding te willen aanbieden. Tevens heeft de RCHO in de prestatieafspraken vastgesteld dat de onderzoekszwaartepunten Healthy ageing, Energy en Sustainable society vertaald zijn in het voorliggende onderwijsinitiatief. De commissie heeft vastgesteld dat aanvrager dit laatste op afdoende wijze in haar aanvraag heeft aangetoond. De commissie is derhalve van mening dat de opleiding rechtstreeks is gerelateerd aan de hierboven genoemde drie zwaartepunten.

Beoordeling criterium a art. 6 Beleidsregel

Aanvrager heeft in haar aanvraag gewezen op het feit dat het hier geen nieuwe opleiding betreft. In bijlage 3 heeft de instelling een overzicht van bestaande aanbod aan opleidingen LAS gevoegd. Het betreft hier een overzicht van opleidingen LAS in de gemeenten Utrecht, Middelburg (UCU en UCR, Universiteit Utrecht), Maastricht (UCM, Universiteit Maastricht), Tilburg (Universiteit van Tilburg), Rotterdam (EUC, Erasmus Universiteit), Den Haag (LUC, Universiteit Leiden) Amsterdam (AUC, joint degree Universiteit van Amsterdam / Vrije Universiteit), Enschede (ATLAS, Universiteit Twente). Op grond van deze informatie heeft de commissie geoordeeld dat de voorliggende aanvraag een opleiding betreft die noodzakelijk is als uitbreiding van het landelijk opleidingsaanbod.

Beoordeling criterium b art. 6 Beleidsregel

De instelling doet een beroep op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een wetenschappelijke behoefte.

De RUG onderbouwt de claim inzake de wetenschappelijke behoefte met verwijzing naar het rapport van de Onderwijsraad uit 2011 (Advies Hoger onderwijs

pagina 3 van 6 voor de toekomst). De RUG wil de drie interdisciplinaire onderzoekszwaartepunten verbinden met de in het rapport van de Onderwijsraad beschreven ontwikkeling van wetenschappelijke attitude. De bedoeling is om binnen de LAS-opleiding studenten een wetenschappelijke attitude aan te leren waarmee vanuit een 'Imagination, Creation, Invention and Innovation' benadering van vraagstukken tot valorisatie van inzichten en oplossingen kan worden gekomen. Het onderwijsproces van de LAS-opleiding richt zich met deze methodiek op vragen vanuit een gericht innovatief perspectief. Hiermee wil de RUG binnen de LAS-opleiding studenten stimuleren om ongebaande paden in te slaan en onorthodoxe wegen te beproeven. Dit is in overeenstemming met het uitgangspunt van de Onderwijsraad dat de kenniseconomie innovators nodig heeft. Met betrekking tot de arbeidsmarkt voor studenten LAS wijst de instelling op de redenering in de toelichting op de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2012 (Staatscourant 2012 p.14) waarin staat dat voor de wo-bachelor een minder scherp arbeidsmarktprofiel is vereist dan voor de hbo-bachelor. Hierbij is van belang dat, alhoewel de LAS-opleiding kwalificeert voor de arbeidsmarkt, de praktijk is dat afgestudeerde wo-bachelors over het algemeen zullen doorstuderen om een mastergraad te behalen.

De instelling beroept zich hierbij tevens op de ervaring die bij andere LAS-opleidingen is opgedaan. Aangezien het hier relatief jonge opleidingen betreft zijn alleen van de LAS-opleidingen van de beide Colleges Utrecht en Maastricht gegevens van meerdere cohorten afgestudeerden bekend. Hieruit blijkt dat in het geval van de beide Utrechtse Colleges respectievelijk 97,7 en 92% van de afgestudeerden de opleiding voortzet op masterniveau. Ook de resultaten van het Maastrichtse College wijzen in dezelfde richting alhoewel dit niet in een overall percentage wordt uitgedrukt. De RUG streeft met haar eigen LAS-opleiding naar een vergelijkbaar resultaat. Bij het samenstellen van de opleiding is nadrukkelijk overleg gevoerd met de faculteiten over de aansluiting op de mastertrajecten van de RUG. De instelling heeft voorzien in een lijst van opleidingen waarvoor LAS-studenten voor in aanmerking komen. Het betreft hier een, overigens niet uitputtende, lijst van 13 master- en 13 researchmastertrajecten met een focus op research of kennisvalorisatie.

Op grond van de doelstelling van de instelling (research en valorisatie) en het hoge doorstroompercentage van LAS-opgeleiden naar een breed scala van mastertrajecten mag volgens de commissie worden aangenomen dat de uitstroom naar de arbeidsmarkt zo divers van aard is dat een reëel effect op de arbeidsmarkt van deze nieuwe opleiding in negatieve of positieve zin nauwelijks te duiden valt. Zeker is wel dat deze zeer gespreide instroom op de arbeidsmarkt niet zal bijdragen aan een verstoring van de verhoudingen op de arbeidsmarkt. Dit mede gezien de kleinschaligheid van de beoogde opleiding. Bovendien mag worden aangenomen dat een flink deel van de LAS-afgestudeerden een vervolgopleiding in het buitenland zal afronden (tussen de 39 en 45%) en vervolgens zal opteren voor een functie op de internationale arbeidsmarkt.

Op grond van het voorgaande acht de commissie het in voldoende mate aannemelijk gemaakt dat bij de voorliggende aanvraag sprake is van een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Beoordeling criterium c art. 6 Beleidsregel

Naar aanleiding van het voornemen van de RUG voor het aanbieden van een LAS-opleiding te Groningen zijn drie zienswijzen ingekomen. Het betreft hier zienswijzen van de Universiteit Utrecht (UU), de Universiteit Maastricht (UM) en de

pagina 4 van 6 Universiteit Twente (UT). De universiteiten staan in beginsel alle drie positief tegenover het voornemen voor het starten van een nieuwe LAS-opleiding, maar plaatsen kanttekeningen bij het voornemen van de RUG. De UU heeft bezwaar tegen het label LAS voor de Groningse opleiding aangezien het concept niet conform het LAS-concept is vormgegeven. Volgens de UU kan de start van de nieuwe opleiding onder het LAS-label tot verwarring leiden over hetgeen LAS nu eigenlijk inhoudt. De UM is milder in haar oordeel. Ook hier speelt het onderwijsprogramma een rol. Het onderwijsprogramma wordt door de UM getypeerd als sectoroverstijgend met een bepaalde focus. De UM zou graag zien dat deze focus in de CROHO-registratie tot uitdrukking zou komen. De UT ten slotte wil graag nadere informatie van de RUG over de inhoud van de opleiding. Aangezien beide opleidingen in het noordoosten van het land worden aangeboden wil de UT graag de zekerheid hebben dat de opleidingen elkaar niet beconcurreren, maar juist complementair zijn. Uit een aanvullend schrijven van de UT van 11 juli 2013 blijkt dat overleg heeft plaats gevonden tussen de Colleges van Bestuur van beide instellingen. In dit bestuurlijk overleg heeft men kunnen vaststellen dat de profielen van beide LAS-opleidingen elkaar nauwelijks overlappen, en elkaar juist op veel punten aanvullen. Met dit overleg en door de afspraken die hier over voorlichting, werving en inhoudelijke samenwerking zijn gemaakt is de aanvankelijke zorg bij de UT weggenomen en is vastgesteld dat de beoogde opleiding in Groningen een karakter en profiel heeft dat ten opzichte van ATLAS voldoende onderscheidend is. Inzake de bemerkingen van de UU en de UM die zich richten op de thematische inhoud van de LAS-opleiding van de RUG spreekt het verlangen de zuivere LAS-opleiding te onderscheiden van de LAS-opleiding met een zekere inhoudelijk focus. De commissie is in deze van mening dat de inhoud en opzet van de onderhavige opleiding voldoet aan de opzet van een LAS-opleiding. De commissie is verder van mening dat zowel brede LAS-opleidingen met thematische benadering als LAS-opleidingen zonder thematische inslag niet van een onderscheidende aanduiding in het CROHO dienen te worden voorzien. Naar het oordeel van de Commissie is het vanuit het oogpunt van transparantie van het register ongewenst indien instellingen een opleidingsnaam bij registratie in het CROHO naar believen voorzien van nadere aanduidingen. Derhalve volstaat de opleidingsnaam 'Liberal Arts & Sciences' en ziet de Commissie geen grond voor een toevoeging aan de opleidingsnaam gebaseerd op een thematische grond.

De RUG streeft in de volgroeide fase naar een maximale instroom van omstreeks 100 studenten. De opzet van de LAS-opleiding valt hiermee als kleinschalig aan te merken. De RUG is ervan overtuigd dat dit aantal studenten haalbaar is. Het argument hiervoor is dat de instroom van studenten in LAS-opleidingen nog steeds groeit. In onderstaande tabel is deze trend zichtbaar. Indien de administratief te verklaren dip in het jaar 2011 wordt genegeerd blijkt uit de tabel dat de instroom in LAS-opleidingen na een zeer geleidelijke stijging van instroom over de jaren 2006-2009 sindsdien een zeer scherp stijgende trend vertoont. Hieruit mag worden opgemaakt dat LAS-opleidingen zich in een toenemende belangstelling van studenten mogen verheugen. Dit gegeven ondersteunt de verwachting van de RUG dat in het noorden van het land voldoende ruimte aanwezig is voor de beoogde (kleinschalige) LAS-opleiding.

instelling	opleiding	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
U Leiden	B LAS	0	0	0	0	0	92	499

pagina 5 van 6

UM	B Univ. College	167	224	209	0	0	0	0
UM	B LAS	0	0	0	197	172	236	245
UU*	B LAS	526	531	536	587	516	532	545
UvA	B LAS	0	0	0	0	207	0	0
UvA	B LAS	0	0	0	0	0	0	284
UvT	B LAS	0	0	0	0	62	76	93
VU	B LAS	0	0	0	0	203	0	0
VU	B LAS	0	0	0	0	0	0	367
totaal		693	755	745	784	1160	936**	2033

Bron: CRIHO juni 2013

* Het CRIHO maakt geen onderscheid naar vestigingsplaats. De aantallen bij Universiteit Utrecht vormen de som van de aantallen studenten Liberal Arts & Sciences aan de faculteit geesteswetenschappen van de UU, het University College Utrecht en de Roosevelt Academy in Middelburg.

** De dip in 2011 is administratief te verklaren. In dat jaar is de joint degree tussen de LAS-opleidingen van de UvA en de VU tot stand gekomen. Verondersteld wordt dat er in dat jaar geen instroom is geweest, dan wel geen instroomgegevens zijn aangeleverd.

Uit de reacties van de aanbieders van vergelijkbaar opleidingsaanbod blijkt geen vrees dat kannibalisatie zal optreden door realisatie van deze opleiding; noch op de eigen niet-residentiële bacheloropleidingen van de RUG, noch op de wo bacheloropleidingen Liberal Arts & Sciences van andere universiteiten. De commissie oordeelt dat de markt voor opleidingen Liberal Arts & Sciences nog niet verzadigd is gezien de groei in instroom over de afgelopen jaren bij deze opleiding aan bijna alle universiteiten. De commissie is wel van mening dat een opleiding Liberal Arts & Sciences louter geschikt is voor een specifieke groep studenten en dat in beginsel één opleiding Liberal Arts & Sciences per instelling volstaat.

Het voorgaande overwegende constateert de commissie dat noch op grond van de uitkomsten van de zienswijzeprocedure, noch op grond van de instroomcijfers in opleidingen LAS en de uitkomsten van de arbeidsmarkttoets onder voorwaarde b een beletsel bestaat tegen het voornemen van de RUG tot het aanbieden van de opleiding LAS op de locatie Groningen.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. N.M. Verbraak
voorzitter

namens deze,

prof. dr. J.A. Bruijn
lid CDHO

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 14 oktober 2012 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 6 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan criteria a, b en c in artikel 6 van de Beleidsregel. Indien de opleiding niet past in het profiel van de instelling moet de opleiding bovendien voldoen aan de aanvullende criteria in artikel 13 lid 1 sub a en b.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat uitbreiding van het landelijk aanbod met de nieuwe opleiding noodzakelijk is en dat de vernieuwing niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod.

Volgens criterium b heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaan aan de nieuwe opleiding, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium c dient het instellingsbestuur aan te tonen dat er in het landelijk onderwijsaanbod ruimte is voor de opleiding.

Indien de voorgenomen opleiding niet past in het profiel van de instelling¹ dient het instellingsbestuur aan te tonen dat is voldaan aan de criteria in artikel 13 lid 1 sub a en b. Volgens de criteria a en b dient de instelling aan te tonen dat werkgevers op landelijk of brancheniveau behoefte hebben aan deze opleiding en dat er geen andere instelling met een meer passend profiel in staat is deze opleiding te verzorgen.

---

¹ In de beschikkingen tot toekenning van de prestatiebekostiging heeft de Minister geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid van eventueel in het voorstel aangekondigde nieuwe opleidingen of vestigingsplaatsen.